20 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
މ ލިއްޔަތު ކޮ މިޓީގެ 22 ވަނަ ބައްދަލުވުން
19 އޮކްޓޫބަރު 2026
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އ އިމ ރ ތް (ކޮ މިޓީކުރ ކޮޓަރި)10
ފެށުނު ގަޑި: 10:39

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 22 ވަނަ ބައްދަލުވުން 19 އޮކްޓޫބަރު 2026
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ ނައިބު މުގައްރިރު ؛ އޭދަފުށި ދާ އިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 22 ވަނަ ބައްދަލުވުން. އެޖެންޑާ ނަންބަރު -1 އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން ހުށަހަޅާފައިވާ
އަންނަނިވި މައްސަލަތައް ދިރާސާކުރުން. ދައުލަތުގެ ޕޭޕަރ ފްރޭމްވޯރކްގެ މިންގަނޑުތަކާއި މުސާރައަށް ގެނެވުނު
އިޞްލާޙުތަކުގެ ދަށުން ލީގަލް ޕްރޮފެޝަނަލުންގެ މުސާރައަށް ގެނެވުނު ބަދަލާ ގުޅިގެން ހުރި ކަންބޮޑުވުންތައް
ހިއްސާކޮށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަ. މި މައްސަލައަށް އަޅުގަނޑު މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލަން.
އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި މައްސަލައިގައި 3 ފަރާތުން މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައި އެބަ އޮތް އިނގޭތޯ. އެ ބޭފުޅުންނަށް އެއްކަލަ ލީގަލް
ފްރޭމްވޯރކަށް އަ އި ބަދަލާ ގުޅިގެން އެ ބޭފުޅުންގެ މުސާރަ ކުޑަވާކަމަށް. ދެން އޭރު ކޮމިޓީން ނިންމާފައިވަނީ ސިވިލް
ސަރވިސް ކޮމިޝަނާ އި ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީންނާ މައުލޫމާތު އިތުރަށް ހޯދައިލަން. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ނޭޝަނަލް ޕޭ ކޮމިޝަނަށް، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނު ން ޖަވާބު ވެސް ލިބިފައިވަނީ. ދެން ސިވިލް ސަރވިސް
ކޮމިޝަނުގެ ސިޓީގަ އި އެ ބޭފުޅުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވަނީ، 1 ނޮވެންބަރު 2005ގެ ކުރިން ޢަމަލުކުރަމުން އައި
ލީގަލް އޮފިސަރުންގެ އޮނިގަނޑު މުސާރަ އާއި އިނާޔަތްތަކުގެ ތެރެއިން ތެރެއިން ސަރވިސް އެލަވަންސް
ކަނޑައަޅާފައިވަނީ އަތޮޅުތެރޭގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނާއި މާލޭގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން ތަފާތުކޮށް
ކަމަށް. އެހެންކަމުން، 1 ނޮވެންބަރު 2025ގައި ޢަމަލުކުރަން ފަށާފައިވާ މުސާރައިގެ އާ އޮނިގަނޑުގެ ދަށުން ލީގަލް
އޮފިސަރުންގެ ރޭންކުތަކުގެ ތެރެއިން ޕަބްލިކް ސަރވިސް ރޭންކުގެ ފަހަކާއި ، ޕަބްލިކް ސަރވިސް ރޭންކް ހަތަކަށް
ބަދަލުވެފައިވާ މުވައްޒަފުންގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް ކުޑަވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަމަށް. އަދި މުސާރަ
ކުޑަވެފައިވާ މިންވަރު މި ސިޓީގައި ހިމަނާފައިވާ ޝީޓުތަކުގެ ތަފުސީލުތަކުގައި އެ ބޭފުޅުން ފޮނުވާފައިވޭ. ދެން
ހަމައެއާއެ އްކޮށް އެ ބޭފުޅުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވަނީ، މުސާރަ ކުޑަވާ ފަރާތްތަކަށް ދައުލަތުގެ ޕޭ ޕްރޭމްވޯރކު ގެ
މިންގަނޑު ތެރޭގައި ހިމެނޭ މައިގްރޭޝަން އެލަވަންސް ދޭނެ ގޮތުގެ މިންގަނޑުގެ ދަށުން އެލަވަންސް ހަމަޖެއްސުމަށް
ހުށަހެޅުމަށް މި ކޮމިޝަންގެ ނަންބަރު؛ 9 ،2025/9 ނޮވެންބަރު 2025 ވަނަ ދުވަހުގެ ސާކިއުލަރ އިން އިދާރާތަކަށް
އަންގާފައިވާ ކަމަށް. އަދި މި އެންގުމާ ގުޅިގެން އިދާރާތަކުން ނޭޝަނަލް ޕޭ ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުމުން މައިގްރޭޝަން
އެލަވަންސް ދަނީ ހަމަޖައްސައިދެއްވަމުން ކަމަށް. ދެން ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީ، ނޭޝަނަލް ޕޭ ކޮމިޝަނުން ވެސް
ހަމަ އެ މޭރުމުން ޖަވާބު ދެއްވާފައި އޮތީ. ދެން އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް، މިހާރު އިންނާނެ
1

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 22 ވަނަ ބައްދަލުވުން 19 އޮކްޓޫބަރު 2026
ޖަވާބެއް ރެޑީކޮށްލާފައި ހަމަ އެ ބޭފުޅުންގެ ސިޓީއާ ހަވާލާދީފައި އޭގައި ހުރި މައުލޫމާތުތަކާ އެއްކޮށް އެ ގޮތަށް ދެން
މައިގްރޭޝަން އެލަވަންސް ހަމަޖެހިފައިވާ ކަމަށް އެ ގޮތަށް ސިޓީއެއް ޑްރާފްޓުކޮށްފައި މިކޮޅުން ޖަވާބު ދޭން
ރެޑީކޮށްލާފައި އިންނާނީ. ސިޓީ ކިޔާލަދޭންވީތޯ އަޅުގަނޑުމެން؟ ޑްރާފްޓް ސިޓީ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން މި އޮތީ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަރުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ދެމުންގެންދެވި ލިވިން އެލަ ވެންސް ދިނުން
ހުއްޓާލައި، ލިވިން އެލަ ވަންސްގެ ގޮތުގައި މުވައްޒަފުންނަށް ދީފައިވާ ފައިސާ މުވައްޒަފުންގެ އަތުން ނަގަން
ނިންމާފައިވާތީ އެ ކަމުގެ ކަންބޮޑުވުންތައް ހިއްސާކޮށް އެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަ. 65
އަހަރުވުން، 20 އަހަރުގެ ޚިދުމަތްކޮށްގެން ލިބެމުން އައި ޕެންޝަން ކަނޑައިލާފައިވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ
މައްސަލަ. މީތި ކުޑަކޮށް...
އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކޮމިޓީއަށް ސިޓީއެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި އޮތީ މުވައްޒަފުން، ދެން ޕެޓިޝަނަކާ އެއްކޮށް. އެ ދެ މައްސަލައެއް
ހުށަހެޅިފައި އެބަ އޮތް އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަން އޮފީހާ ގުޅިގެން، އެ ބޭފުޅުންގެ މުސާރައަށް މި އައި ބަދަލުތަކާ
ގުޅިގެން. ދެން އޭރުގައި ދެން އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަން އޮފީހުން ވެސް މައުލޫމާތު ސާފުކޮށްފައި
މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން. އަދި ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ވެސް މައުލޫމާތު ސާފުކޮށްފައި. އަސްލު މައްސަލަ
އިޝޫއަކަށް ވެފައިވަނީ އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަން އޮފީހުގެ 2023 ވަނަ އަހަރުގެ ކޮމްޕްލަ ޔަންސް އޮޑިޓު ރިޕޯޓުގައި
އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ފާހަގަކުރައްވާފައިވަނީ، ނޭޝަނަލް ޕޭ ކޮމިޝަނުން އެޕްރޫވްނުކޮށް އިން އެލަވަންސެއް ދީފައިވާތީވެ
އޭތި އަނބުރާ އެ ފައިސާ ހޯދުމަށް. ދެން މި މައްސަލައިގައި ، މައްސަލަ ލިބިފައިވާތީ ދެން އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަން
އޮފީހުން އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މައުލޫމާތު ސާފުކުރެއްވި އިރު އެ ބޭފުޅުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވަނީ، އިންފޮމޭޝަން
ކޮމިޝަން އޮފީހުގެ ސިޓީގައި ޖަވާބުގައި އެ މީހުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވަނީ ، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަން އޮފީހުގެ
މުވައްޒަފުންނަށް ނޭޝަނަލް ޕޭ ކޮމިޝަން ހުއްދަ ހޯދުމަކާނުލައި 2024 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ލިވިން
އެލަވަންސްގެ ގޮތުގައި އެލަވަންސް ދީފައިވާތީ، އެލަވަންސް ދިނުމަށް ބޭނުންވާ ހުއްދަ ހޯދުމަށް އޮޑިޓު ރިޕޯޓުގައި
ލަފާދެއްވާފައިވާ ކަމަށް. އެކަމާ ގުޅިގެން އެލަވަންސް ހަމަޖެއްސުމަށް ހުއްދައަށް އެދި ނޭޝަނަލް ޕޭ ކޮމިޝަނާ އަދި
މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޕްލޭނިންގ އަށް ވަނީ ދެންނެވިފައި ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް އެ ހުއްދަ
2

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 22 ވަނަ ބައްދަލުވުން 19 އޮކްޓޫބަރު 2026
ލިބިފައިނުވާކަމަށް. ދެވަނަ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ލިވިން އެލަވަންސްގެ ގޮތުގައި މުވައްޒަފުންނަށް ދޫކޮށްފައިވާ ފައިސާ
އަނބުރު ހޯދުމަށާއި، އެ ފައިސާ ހޯދާނެ ގޮތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޕްލޭނިންގ އާ އެކު
މަޝްވަރާކޮށްގެން ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ އޮޑިޓު ރިޕޯޓުގައި އިރުޝާދު ދެއްވާފައިވޭ. މި ކަމާ ގުޅިގެން ކުރެވުނު
މުޢާމަލާތުތަކުގެ ދަށުން އެ މިނިސްޓްރީގެ އެންގުމާ އެއްގޮތަށް 2025 ވަނަ އަހަރު އޮކްޓޫބަރު މަހުން ފެށިގެން
މުވައްޒަފުން އެލަވަންސް ދިނުން ވަނީ ހުއްޓައިލާފައި ކަމަށް. އަދި މުވައްޒަފުންނަށް ދީފައިވާ ފައިސާ އަނބުރާ
ހޯދުމުގައި ޢަމަލުކުރަންވީ ގޮތެއް މި އިދާރާއާ ހިއްސާކުރަންވާނެ ކަމަށް އެ މިނިސްޓްރީން ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ .
އެހެންނަމަވެސް، މި ކަމާ ގުޅިގެން އިތުރު އިރުޝާދެއް މިހާތަނަށް އެ މިނިސްޓްރީން ދެއްވާފައި ނުވާކަމަށް، އެ އީ
ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީގެ ވާހަކަ އިނގޭތޯ. އަދި މުވައްޒަފުން އަތުން އެ ފައިސާ އަނބުރާ ހޯދުމުގެ މަސައްކަތް
ކުރިއަށް ގެންދެވިފައިނުވާ ކަމަށް ވެސް އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަން އޮފީހުން މައުލޫމާތު ދެއްވާފައިވާނީ. އަދި
ދަންނަވަމެވެ، އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަން އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ލިވިން އެލަވަންސް ދޭން ނިންމާފައިވަނީ
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 2024 ވަނަ އަހަރު ފާސްކުރެއްވި މި އިދާރާގެ ބަޖެޓުގައި މުވައްޒަފުންނަށް ލިވިން
އެލަވަންސް ހިމަނައިދެއްވާފައިވުމުގެ އިތުރުން، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޕްލޭނިންގ އިން އިންނަ
އެލަވަންސް މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަ އެޕްރޫވްކޮށްދެއްވާފައިވުމުންނެވެ. އެ ކޯޒް ބަޖެޓުތައް ހިމަނައިދީފައި ވަނީ ބަޖެޓު
އެޕްރޫވްކޮށްފައޭ ވަނީ. އެހެންވެގެންނޭ އެލަވަންސް ދީފައި ވަނީ. ދެން އެއާ ގުޅިގެން ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ވެސް،
ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީގެ ޖަވާބުގައި ވިދާޅުވެފައިވަނީ ، އެ ބޭފުޅުންނެއް އެލަވަންސް ދޭކަށް އެ ހުއްދައެއް ދީފައެއް
ނުވާނެއޭ. ނުވާ އިރު އެކަމަކު އެ ބޭފުޅުން އެލަވަންސް ނަގާފައި ވަނީ ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް ކަމަށް. ދެން މީގައި
މުގައްރިރާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކުޑަކޮށް މި މައްސަލަ ހިއްސާކޮށްލިން. ދެން އެ ބޭފުޅުންނަށް މި މައްސަލައިގައި
ޖަވާބެއް ދިނުމަށް ގާނޫނާއި ގަވާއިދުގައި އޮތް ގޮތް އިޞްލާޙުކޮށް، އެކްސްޕްލެއިންކޮށްލަދީފައި ޖަވާބުދެއްވުމަށް
މުގައްރިރު ލަފާދެއްވީ. އޭގެ އިތުރުން ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއަށް ސިޓީއެއް ފޮނުވަން ދެއްތޯ ވިދާޅުވީ. އެއީ އެގޮތަށް
ޢަމަލުކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކާ މެދު ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް ޓަކައި. ދެން އޭގެ އިތުރުން؛ އެހެންވެ، އަޅުގަނޑުމެން އިންނާނެ
މިހާރު އެ ގޮތަށް ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއަށް ވެސް ސިޓީއެއް ޑްރާފްޓުކޮށްލާފައި އިނގޭތޯ. ދެން އޭގެ އިތުރުން
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަން އޮފީހަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވަކިން އެބަ ސިޓީއެއް ހަމަ ލިޔަން އިނގޭތޯ ގާނޫނުގައި ،
ގާނޫނުގައި މިސާލަކަށް ޕޭ ކޮމިޝަނުންނޭ މުސާރަ ކަނޑައަޅަންޖެހޭނީ. އޭގެ އިތުރުން ހަމަ އިތުރަށް ދެވިފައިވާ
ފައިސާއެއް ވާ ނަމަ އެ ފައިސާއަކީ ދައުލަތަށް ހޯދަންޖެހޭ ފައިސާއެއްކަމުން އެ ފައިސާ އަނބުރާ ހޯދުމުގެ
ކަންތައްތައް ހަމަޖައްސާފައި، އެ ހަމަޖައްސާ ގޮތުގެ އުސޫލެއް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަށް އަންގައިދިނުމަށް ވަކި ސިޓީއެއް
3

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 22 ވަނަ ބައްދަލުވުން 19 އޮކްޓޫބަރު 2026
އިންފޮމޭޝަން ކޮމިޝަނަށް ލިޔެފައި، ދެން އެ ބޭފުޅުންނަށް ، މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައި އޮތް ދެ މުވައްޒަފުންނަށް އެ
ކަންތައްތައް ހިނގާފައި އޮތް ގޮތުގެ ތަފުސީލު ހަމަ ލިޔުމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތިހެންނޭ އަޅުގަނޑު ވެސް މި ބުނަނީ. ތި ދިން މީހުން ދީގެން ނުވާނެނޫންހޭ ސަރުކާރުގެ ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް
އެއްވެސް އެއްޗެއް. އެހެންނުވާނީ؟ އެހެންވީމާ، އެ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ދިން މީހުންނާ ދޭތެރޭގައި އެޅެންޖެހޭނެ
ފިޔަވަޅެއް ވެސް އޮންނަންޖެހޭނެ. އެހެންނުވާނީ؟ އެ ދޭ އިރަށް، އެ އެއްޗެއް ހިފަން ހަމަ ހިފާނެތާ ދޭ އިރަށް
އެހެންނު. އެހެންވީމާ، މައްސަލަ އެ ގޮތަށް ނިންމައިލާނަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މަމްދްޫޙ ހުށަހަޅައިލަން މި ދޭތީގައި
ވެސް.
ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މަމްދްޫޙ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން، މި ދެ މައްސަލައިގައި ވެސް މި ކޮމިޓީގައި މަޝްވަރާކުރެވުނު ގޮތަށް
ލިޔުމުން ޖަވާބުއަރުވަން އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން.
ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަމްދްޫޙގެ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ ގޮތަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން ވޯޓުދެއްވުން އެދެން. (ވޯޓުދެއްވުން) ދެން މި އޮތީ އެޖެންޑާ ނަންބަރު -2
ތިރީގައި މިވާ ލޯނުތަކުގެ މައުލޫމާތު ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރުން. ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ އޯގަނައިޒޭޝަން؛ އަދި އެބަ އޮތްތަ؟
65 އަހަރުވުމުން 20 އަހަރު ޚިދުމަތްކޮށްގެން ލިބެމުން އައި ޕެންޝަން ކަނޑައިލަ އި ފައިވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށް
ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަ.
ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މަމްދްޫޙ ވާހަކަދެއްކެވުން:
4

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 22 ވަނަ ބައްދަލުވުން 19 އޮކްޓޫބަރު 2026
ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. ދެންމެ މި ހުށަހެޅުނު މައްސަލައިގައި ޕެންޝަން އޮފީހުން އަދި ގުޅުން ހުރި އިދާރާތަކުން
ދީފައި ހުރި މައުލޫމާތަށް ރިއާޔަތްކޮށް ލިޔުމުން މި ފަރާތަށް މި ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ޖަވާބުއެރުވުމަށް އަޅުގަނޑު
ހުށަހަޅަން.
ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަމްދްޫޙގެ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން މި އޮތީ އެޖެންޑާ ނަންބަރު -2 ތިރީގައި ވާ ލޯނުތަކުގެ މައުލޫމާތު ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރުން. ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ
އޯގަނައިޒޭޝަން (އެސް.ޓީ.އޯ)އިން އެ ކުންފުނީގެ އިންޓަރނަލް ފަންޑިންއަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ ހަމަޖެއްސުމަށް ޓަކައި
އޯ.ކި އު ޓްރޭޑިންގ ލިމިޓެޑް (އޯ.ކި އު.ޓީ)އިން ނަގާފައިވާ ސަތޭކަ މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ސީނިއަރ ޓަރމް ކްރެޑިޓް
ފެސިލިޓީއަށް ސަރުކާރުން ދޫކޮށްފައިވާ ސޮވްރިން ގެރެންޓީއާ ގުޅޭ މައުލޫމާތު. އެއީ އެކަތި. އެއީ އެއާ ބެހޭ ގޮތުން
އެއްވެސް އެއްޗެއް؛ (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ އޯގަނައިޒޭޝަން (އެސް.ޓީ.އޯ)އިން އެތެރެކުރާ
ބާވަތްތަކަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ ހޯދުމަށް ޓަކައި އިންޓަރނޭޝަނަލް އިސްލާމިކް ޓްރޭޑް ފައިނޭންސް ކޯޕަރޭޝަނަށް
(އައި.ޓީ.އެފް.ސީ)އާ އެކު ސޮއިކޮށްފައިވާ ފަންސަވީސް މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރުގެ ސޮވްރިން މުރާބަޙާ ފައިނޭންސިން
ފެސިލިޓީއަށް ސަރުކާރުން ދޫކޮށްފައިވާ ގެރެންޓީއާ ގުޅޭ މައުލޫމާތު. މިއީ ހަމަ މައުލޫމާތަށް ޓަކައި ހަމަ ހިއްސާކުރާ
އެއްޗެހި މިއީ. ދެން މި އޮތީ އޭޝިއަން ޑިވެލޮޕްމަންޓު ބޭންކު (އޭ.ޑީ.ބީ)ގެ އެހީގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގުމަށް
ހަމަޖެހިފައިވާ "އެނަރޖީ ސެކިއުރިޓީ އިމަޖެންސީ އެސިސްޓެންޓު ޕްރޮޖެކްޓް"އަށް ބޭނުންވާ ފަންސާސް މިލިއަން
އެމެރިކާ ޑޮލަރު ނެގުމަށް ދިވެހި ސަރުކާރާ އޭ.ޑީ.ބީއާ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ ލޯނާ ގުޅޭ މައުލޫމާތު. ދެން މި އޮތީ
މޯލްޑިވްސް އިންޑަސްޓްރިއަލް ފިޝަރީޒް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް (މިފްކޯ)އިން އެ ކުންފުނީގެ ކޭޝްފްލޯ ހަމަޖެއްސުމަށް
ބޭނުންވާ ފައިސާ ހަމަޖެއްސުމަށާއި، އެސް.އެމް.އީ ޑިޖިޓަލް މެދުވެރިކޮށް ނަގާފައިވާ ލޯނު އަނބުރާ ދެއްކުމަށް ޓަކައި
ބޭންކު އޮފް މޯލްޑިވްސް މެދުވެރިކޮށް ނަގާފައިވާ ސާޅީސް ހަތަރު މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ޑިމާންޑު ލޯނު
ފެސިލިޓީއާއި ދުއިސައްތަ މިލިއަން ދިވެހި ރުފިޔާ އޯވަރޑްރާފްޓު ފެސިލިޓީ ނެގުމަށް ސަރުކާރުން ދޫކޮށްފައިވާ
ސޮވްރިން ގެރެންޓީއާ ގުޅޭ މައުލޫމާތު. ދެން މި އޮތީ މޯލްޑިވްސް އެއާޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް
(އެމް.އޭ.ސީ.އެލް)އިން އަށާވީސް މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރުގެ ފެސިލިޓީ ނެގުމަށް ވިޓޯލް އޭޕެކް ކެޕިޓަލް ޕްރައިވެޓް
5

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 22 ވަނަ ބައްދަލުވުން 19 އޮކްޓޫބަރު 2026
ލިމިޓެޑް (ވިޓޯލް)އާ އެކު ސޮއިކޮށްފައިވާ ފެސިލިޓީއަށް ދިވެހި ސަރުކާރުން ދޫކޮށްފައިވާ ގެރެންޓީ. މި ދިޔައީ މި
މިހުރިހާ ލޯނުތަކާ ބެހޭ މަޢުލޫމާތު. -3 ކޮމިޓީއަށް ލިބިފައިވާ އަންނަނިވި ސިޓީތައް ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރުން.
އިންޓަރނޭޝަނަލް އޯގަނައިޒޭޝަން އޮފް ސްޕްރިމް އޮޑިޓު އިންސްޓިޓިއުޝަން (އިންޓޯސައި) ގެ ކެޕޭސިޓީ ބިލްޑިން
އިދާރާގެ، އިންޓޯސައި ޑިވެލޮޕްމަންޓް އިނީޝިއޭޓިވް (އައި.ޑީ.އައި)ގެ ބޯޑުގެ މެންބަރުކަން ފުރަތަމަ ފަހަރަށް އޮޑިޓަރ
ޖެނެރަލް އޮފީހަށް ލިބިފައިވާކަން ބަޔާންކޮށް އެ އޮފީހުން ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީ ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރުން.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ދެން މި އޮތީ މޯލްޑިވްސް ގޭސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުގެ އިސް މަގާމެއްގައި ހުރި ފަރާތެއް
އެތިކްސް އާއި ގަވަރނަންސް މިންގަނޑުތަކާއި، ފިޑިއުޝަރީ ޒިންމާއާއި މަސްލަހަތު ފުށުއަރާ ކަންކަމާ ގުޅޭ
ގަވާއިދުތަކު ގެ އިތުރުން، ކުންފުނީގެ އެތެރޭގެ ކޮންޓުރޯލު ފްރޭމްވޯރކުތަކާ ތަކުރާރުކޮށް ޚިލާފުވަމުންދާ ކަމަށް
ބަޔާންކޮށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލަ ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރުން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި މައްސަލަ ފޮނުވާފައި އިނގޭތޯ އެސް.އޯ.އީ ކޮމިޓީއަށާއި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއާ ދެ ކޮމިޓީއަށް. ދެން މޯލްޑިވްސް ގޭސް
ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްގެ މައްސަލައެއްވީމާ މި މައްސަލަ ވަނީ އެ ކޮމިޓީ ން، އެސް.އޯ.އީ ކޮމިޓީން
ބަލާފައި. ގޮތެއް ވެސް ނިމިފައި. އާދެ! އެހެންވީމާ، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި މައްސަލަ ފައިލުކުރަން އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން މިއޮތީ ގއ. އަތޮޅު ހޮސްޕިޓަލުގެ އިސް މަގާމެއްގައި ހުރި ފަރާތެއްގެ ކޮރަޕްޝަނާ ގުޅޭ މައްސަލަތައް
ތަޙުޤީޤުކޮށްދިނުމަށް އެދި އަމިއްލަ ފަރާތަކުން އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނަށް ފޮނުވައި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
އިދާރާއަށް ކޮޕީކޮށްފައިވާ ސިޓީ ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރުން.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހޯރަފުށި ތެލު ވިޔަފާރިކުރުމަށް ދި ހޯކްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ފަސް ހާސް އަކަފޫޓުގެ ބިމެއް ހޯރަފުށީ
ކައުންސިލުން ކުއްޔަށް ދޫކުރި މައްސަލައާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ހުރި ކަންބޮޑުވުންތައް ވަނީ އެން-ޓިކޮރަޕްޝަން
6

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 22 ވަނަ ބައްދަލުވުން 19 އޮކްޓޫބަރު 2026
ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައެވެ. ދެން އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން މި މައްސަލައަކީ މައްސަލަ އޮތް މައްސަލައެއް
ކަމަށް ނިންމައި، (ވަގުތުކޮޅަކަ ށްފަހު) އޯކޭ. އާދެ! އެންޓި-ކޮރަޕްޝަނުން ފޮނުވާފައި އޮތް ސިޓީ ދެއްތޯ؟ އަޅުގަނޑަށް
އަނެއް ސިޓީ މި ކިޔަ އިލަދެވުނީ އިނގޭތޯ. ސޮރީ އިނގޭތޯ. މިހާރު މި މައްސަލައަކީ ގއ. އަތޮޅު ހޮސްޕިޓަލުގެ
ޑިރެކްޓަރގެ މަގާމުގައި މިހާރު ވެސް ހުންނެވި ބޭފުޅަކާ ގުޅޭގޮތުން ހުށަހަޅާފައި އޮތް މައްސަލައެއް. ދެން އެ ބޭފުޅުން
ހުށަހަޅާފައި އޮތް މައްސަލައިގަ އި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވަނީ ކޫ އްޑޫ ފިޝަރީޒް ޖޫނިއަރ އޮފިސަރެއްގެ
މަގާމުގައި ހުންނެވި މި ބޭފުޅާ ލިޔެކިޔުންތައް އޮޅުވަ އިލައިގެން ކަމަށް އަސްލު މަގާމު ހޯދާފައިވަނީ. އެއަށްވުރެ މަތީ
މަގާމުގެ ލިޔެކިޔުންތައް ހުށަހަޅައިގެން ކަމަށް. ދެން އޭގެ އިތުރަށް ވެސް އެބޭފުޅުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވަނީ
އޮކްސިޖަން ސިލިންޑަރެއް ގެންދިއުމަށް ލޯންޗަކުން ގ. އަތޮޅު، ގ. އަތޮޅު ހޮސްޕިޓަލަށް ބޭނުމަށް ކުރި ދަތުރަކަށް
މޫސުން ރަނގަޅު ދުވަހެއްގައި އެއީ މޫސުން ގޯސް ދުވަހެއް ގޮތުގައި ހަދައި، ފަނަރަ ހާސް ރުފިޔާއަށް ކުރި ދަތުރު
ފަހުން ތިރީސް، ކޯޓޭޝަން ލިޔެކިޔުންތައް ނައްތައިލައި ތިރީސް ހާސް ރުފިޔާގެ ކޯޓޭޝަނެ އް ހަދައި، ސީދާ އޭނައަށް
މާލީ މަންފާ ލިބޭ ގޮތަށް ދައުލަތުގެ ލިޔެކިޔުންތައް އޮޅުވައިލައިފައިވާ ކަމަށް ވަނީ. ދެން މި މައްސަލަ އެ ބޭފުޅުން
އޮތީ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނަށް ފޮނުވާފައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ކޮޕީކޮށްފައި އޮތް މައްސަލަ.
އެހެންވީމާ، ފައިލުކޮށްލާ ދެން އިނގޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހއ. ހޯރަފުށީގައި ތެލުގެ ވިޔަފާރިކުރުމަށް ދި ހޯކްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ފަސް ހާސް އަކަފޫޓުގެ ބިމެއް އެ ރަށުގެ
ކައުންސިލުން ކުއްޔަށްދޫކުރި މައްސަލައާ ގުޅޭ ގޮތުން އަމިއްލަ ފަރާތަކުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހަށް ފޮނުވައި
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާއަށް ކޮޕީކޮށްފައިވާ ސިޓީ ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރަން.
އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެ އަޅުގަނޑު މި ބްރީފްކޮށްދިން މައްސަލަ އިނގޭތޯ. އޭގައި ދެން އެ ބޭފުޅުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ހޯކްސްގެ
މައްސަލަ އެ ބޭފުޅުން އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނަށް ފޮނުވީމަ އެ މައްސަލަ ބެލުމަށް ޕީ.ޖީއަށް ފޮނުވާފައިވަނިކޮށް،
ޕީ.ޖީ އޮފީހުން އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން މި ދެނީ ބަޔާން؛ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން މި ދެންނެވި
ބަޔާން އާންމުކުރިތާ ދެތިން ދުވަސް ފަހުން ރަށު ތެރެއިން އަޑުއިވުނީ އެ މައްސަލަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހާ
ހަމައަށް ނިންމައިލިކަމުގެ ޚަބަރު ކަމަށް. ދެން އަދި މިގޮތުން މައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ކޮންމެ މީހަކަށް ސަތޭކަ
7

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 22 ވަނަ ބައްދަލުވުން 19 އޮކްޓޫބަރު 2026
ރުފިޔާއިން ޖޫރިމަނާކޮށްފައި ނަސޭހަތްދީ މައްސަލަ ނިންމައިލި ކަމަށް ތުންތުންމަތިން އަޑުއިވިފައިވާ ކަމަށް. ދެން އެ
މައްސަލަ އެގޮތަށް އެ ނިންމައިލީމަ އެ ބޭފުޅުން ހުށަހަޅާފައި އޮތް ޝަކުވާއެއްގެ ގޮތުގައި މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވަނީ.
އާދެ! ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހަށް ދެން މީތި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ؛ އަސްލު ދެން މި މައްސަލަ މާލިއްޔަތު
ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވާފައި އިނީމަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މިކަހަލަ މައްސަލައެއް އުޅޭ ކަމުގައި ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން
މި މައްސަލަ ފޮނުވައިލަންޖެހޭނީ ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީއަށް އަސްލު. މި މައްސަލަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ
މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި ކޮމިޓީން ނިންމައިލަންވީ މީތި ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީއަށް އަސްލު؛)އޮފް ދަ ރެކޯޑުގަ އި
މެންބަރުން މަޝްވަރާކުރެއްވުން(އެޖެންޑާގައި ހުރި މައްސަލަތައް މި އިންނަނީ، އަދިވެސް އެބަ ހުރި ހަމަ މިގޮތަށް
ޝެއަރކޮށް ނިންމައިލާނެ ބައިވަރު މައްސަލަ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން ހުރީ މާދަމާއަށް.
އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މާދަމާ އިންނާނެ އޭ.ސީ.ސީ މީޓިން ދެއްތޯ؟ ޓިއުސްޑޭ، މާދަމާ އޭ.ސީ.ސީ މީޓިން އިންނާނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޓިއުސްޑޭ މީޓިންއަށް ފަހުގައި އެބައި ގެންދަމާ! ދެން މިއަދަށް އެޖެންޑާގައި ހުރި ހުރިހާ ކަމެއް މި ނިމުނީ. އެ ދެން
އެހެންވީމާ، މިހާ ހިސާބުން އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީ ނިންމައިލާނަން އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
____
8